

12. Костенко Л. Маруся Чурай. Київ : Веселка, 1990. 159 с.
13. Мойсієнко А. Спалені камені : збірка поезій. Вінниця : Нова Книга, 2003. 96 с.
14. Мойсієнко А. Вибране : Поезії і переклади. Київ : Фенікс, 2006. 528 с.
15. Павличко Д. Вибрані твори : у 2 т. Київ : Дніпро, 1979. Т. 1. 517 с.
16. Римарук І. Діва Обида. Видіння і відлуння. Львів : Кальварія, 2002. 160 с.
17. Світлична Г. Зором серця. Київ : Дніпро, 1980. 270 с.
18. Симоненко В. Спадщина : у 2 т. Київ : Персонал, 2008. Т. 1. Поезія. 360 с.
19. Стус В. С. Зібрання творів : у 12-ти т. Київ : Факт. Т. 3. 2008. 752 с.; Т. 4. 2009. 480 с.; Т. 5. 2009. 766 с.

УДК 81'62

І. М. Іваненко
Україна, Київ

СЕМАНТИКА, СТРУКТУРА Й ПРАГМАТИКА АВТОРСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ У ПОЕЗІЇ ІГОРЯ КАЛИНЦЯ

У статті здійснено різноаспектний аналіз авторських лексичних новотворів (АЛН), зафіксованих у поетичних текстах Ігоря Калинця. Визначено структурні типи, простежено семантичні особливості, з'ясовано контекстну прагматику АЛН як одиниць поетичного словника. Доведено, що вивчення семантичних, дериваційних, функціонально-прагматичних особливостей АЛН на рівні конкретного ідіостилю поглиблює розуміння тенденцій оновлення національного поетичного словника в широкому контексті історії літературної мови.

Ключові слова: ідіостиль І. Калинця, поетичний текст, поетичне словотворення, авторський новотвір, стильова норма.

В статье осуществлен разноаспектный анализ авторских лексических неологизмов (АЛН), которые зафиксированы в поэтических текстах Игоря Калинца. Определены структурные типы, прослежены семантические особенности, исследована контекстная прагматика АЛН как единиц поэтического словаря. Доказано, что изучение семантических, деривационных, функционально-прагматических особенностей АЛН на уровне конкретного идиостиля углубляет понимание тенденций обновления национального поэтического словаря в широком контексте истории литературного языка.

Ключевые слова: идиостиль И. Калинца, поэтический текст, поэтическое словообразование, авторский неологизм, стилевая норма.

The article analyzes the author's lexical neologisms in Igor Kalynets' poetic texts. There were defined the structural types of neologisms, there were traced the semantic features. The creative essence of ALNs by Igor Kalinets is determined due to the author's desire to avoid the standard of artistic expression, sometimes – to restore the inner form of words, identify potentially semantic and evaluative nuances in them. The purpose of the article is to find out semantics, structure and pragmatics of ALNs, in the poetic texts by Igor Kalinets.

Kalinets' authentic neologic dictionary is developed on the basis of affixation (prefixation and suffixation), word and base. The most prominent word-forming and semantic types of neologisms appear within traditional neological models. This is evidenced by the nuclear zone of neologically productive prefixes and suffixes.

Composites with color, numbering and somatic components exhibit a variety of word-type types. The highest performance is evidenced by the color-coded black, white, gold, and silver. The latter is a traditional tool for the Ukrainian literary means of positive image, evaluation of human qualities, objects and phenomena. Green and pink neologisms with episodes are episodic in I. Kalinets' poetry.

*In the texts by I. Kalynets, the neologisms are recorded: a) with folklore-marked prepositional components **fast-, bright-, free-**; b) with a prepositional component **wonder-**; c) with prepositional components – carriers of the sems 'taste', 'smell'; d) with prepositional components – carriers of seven 'duration'; e) with constituent elements **sun, wind, sky**. Neologisms with components of somatism (head, face, eyes, mouth, etc.) exist as the names of specific physical features as the elements of metaphor.*

Considering the semantic relations between components, there are two types: «sign + sign» and «sign + object». A large group of neologisms is formed by the names of individuals. The basis of their creation is based on different characteristics: type / type of activity, situational actions, features of appearance, features of behavior, character, habits, family ties a

Original is the use of neologisms in structures of appendages, paronymic attraction, in gradation series. The studying of semantic, derivational, functional and pragmatic features of ALNs at the idiostyle level deepens understanding of tendencies for the national poetic vocabulary updating in a wide context of literary language.

Key words: I. Kalynets' idiostyle, poetic text, poetic word-formation, author's neologism, style norm.

Постановка та стан вивчення проблеми. Естетично орієнтована словотворчість – диференційна риса розвитку поетичного словника, що відбувається за специфічними внутрішніми законами, відмінними від інших функціональних стилів літературної мови. Синтезуючи формально-словотвірний та семантичний аспекти, авторські лексичні новотвори (АЛН) засвідчують інтенсивність і різновекторність пошуків, актуальних для певного періоду чи конкретного ідіостилу, і водночас підтверджують універсальність загальномовних словотвірних моделей. З'ясування семантичних, дериваційних, функціонально-прагматичних особливостей АЛН на рівні ідіостилу поглиблює розуміння тенденцій оновлення національного поетичного словника в широкому історикомовному контексті.

Креативну сутність АЛН визначає прагнення авторів уникнути стандартності художнього висловлення, іноді – реанімувати внутрішню форму слів, виявити потенційно закладені в них семантичні та оцінні відтінки (Е. Ханпіра, В. Григор'єв, С. Єрмоленко, В. Калашник, Л. Пустовіт, Н. Сологуб, Г. Вокальчук, Ж. Колоїз, Г. Сюта, Н. Голікова). Пор.: «щоб сказати нове, передати ще нікому достеменно не відомий, але близько відчутний поетові зміст, необхідно подолати «віковичний спосіб висловлювання», тому норми літературної мови не можуть не порушуватися, якщо художник хоче сказати «нове слово» [2, с. 85]. Тобто відповідність актуальним для періоду їх створення словотвірним, стилістичним, естетичним нормам літературної мови – один із важливих критеріїв лінгвістичного пізнання й опису АЛН.

Мета пропонованої статті – з'ясувати семантику, структуру й прагматику АЛН, зафіксованих у поетичних текстах Ігоря Калинця.

Вклад основного матеріалу. Неологічний словник поетичного дискурсу розбудовується за рахунок внутрішньоструктурних ресурсів мови, на базі афіксації (префіксації та суфіксації), слово- й основоскладання (Г. Вокальчук, Д. Мазурик, А. Калетник, Н. Адах, Л. Оліфіренко, В. Максимчук, О. Кирилук, Н. Гаврилук, О. Тимочко та ін.). Про те, що найпоказовіші словотвірні й семантичні типи АЛН постають у межах традиційних неологічних моделей, свідчить ядерна зона неологічно продуктивних префіксів: **па-** (*рука нашої землі, вознесена над **падолям** сліз* (ТА, 187); *стебло, **павіть**, барвінок* (СТ, 18), **пра-** (*протяжний звук із **прастепу*** (СТ, 83); *присяжно, / із сонцем-**прасонцем**, присяжно, / із світом-**прасвітом*** (ТА, 125); *Розбуяна орда **празілля** ... вже залива по обрії чорнозем* (ТА, 41); *вродися з **прастовбура** призабутої мови* (СТ, 241), **анти-** (*що вклав ти в голову **антилюдини**, / якою **антикров'ю** запалив її безсмертя* (ТА, 75); *якусь невідому планету **Антиземля*** (ТА, 75); *не вільний громадянин від його / **антиорантового** жесту* (СТ, 219), **пів- / напів-** (*у крихкій шкаралущі любові / **півмене-півчужого*** (ТА, 71); з **півпоруху**

очей / *впізнаєш мову хімі* (ТА, 121), **між- / межі-** (**межистравними** павзами / *згадуються наші діла доброчинні* (СТ, 104); **міжкаміння** старого міста (ТА, 179).

До ядерної зони неологічно продуктивних афіксів належить префікс **без-**. Активне творення з ним різночастининомовних АЛН (іменників, прикметників, прислівників) – ідіостильова норма І. Калинця: *край перелазу / лузає соняшник безслів'я* (СТ, 91); *синій верхівець повертає для тебе / Божу милість / безхосенно* (ТА, 58); *Бездомність, бездонність, бездольність – невже це під сонцем-сонечком* (СТ, 92); *стоножень, безбородь / і молодило-обмолодь* (ТА, 23); *Стяжу стягом, княжу в стязі, / стяг у безстяг не поверг* (ТА, 155). За слухним спостереженням дослідників, усі вони мають словотвірні аналоги, зафіксовані в СУМ (як-от *бездолля, безслівний, безхосенний, безбородий*) [6, с. 427] і композиційно виступають у складі метафор, структур переліку, градації.

Сумірність ідіостильової іменникової неології І. Калинця й стильової норми оказіонального словотворення в поетичній мові другої половини ХХ ст. також показово підтверджують новотвори середнього роду на **-я** (*квіття, просторіння, сухозлоття, тихомир'я, безгіддя*) та АЛН із суфіксом абстрактного значення **-ість** (*бездольність, лозовість, скоровість, співомовність, предивість, українність*). Пор.: *оживає вапно бульбашковим квіттям* (ТА, 18); *з наших сторін / голубе просторіння струмує* (СТ, 242); *підперта здавна ... зілля сухозлоттям* (СТ, 74); *у Бога за дверми / нам тихомир'я* (СТ, 265); *гарольд зими / явився передчасно / сурмив у біло ріг / безгіддя гасло* (СТ, 237); *вже весник – скоровість, / і скорозріст, і лозовість* (ТА, 23); *знесли ми дари ... у співомовність* (ТА, 101); *предивість сну і того ж сну предикість – дістатись з глибу, впасти із висот* (СТ, 532); *від краю через безкрайність / і до українності ... маємо / країно найкоханіша* (СТ, 208). Стильову нормативність проілюстрованих поетичних неологічних моделей підтверджують паралелі в текстах інших авторів-шістдесятників

та поетів молодших генерацій (вісімдесятників, дев'яностників, двотисячників).

Різноманітність словотвірних типів, багатство семантики та експресивну виразність демонструють зафіксовані АЛН-композиції. Співвідносність процесів оновлення авторського словника, а відтак і стабільність неологічного збагачення словника поезії другої половини ХХ ст. підтверджують композиції-новотвори з колірними, нумеративними та соматичними компонентами.

Щодо АЛН-композицій І. Калинця виявлено значну продуктивність кольорономенів *чорний і білий*. Однойменні препозитивні компоненти зафіксовано в складі новотворів-іменників та прикметників: *Та білостебла підросла / чорноквіту по плечі* (ТА, 20); *чорноптах зерно підбирав* (ТА, 25); *залізним корінням тримає ... чорноліс* (ТА, 18); *нишпорять ... на чорношляху* (ТА, 103); *із dna душі / вергну / як змія / чорнотруту / про кінець світу* (ТА, 41); *Сняться нам / біловоди дитинства; кохання білотінні стіни / заслав доріг червоний дим* (СТ, 30); *спливають черв'яків рожеві корінці / поміж коріння біловорсе хрону* (СТ, 253); *Білогрекого місяця по золотих зарінках / я відвік зустрічаю як палець сам* (СТ, 36); *у білопіллі / біла панія на білокість важить* (ТА, 113); *чи не з білопіни / рожевої мушлі / виносиш / золоте тіло* (СТ, 383); *гарольд зими / явився передчасно / сурмив у білоріг / безгіддя гасло* (СТ, 237); *з усіх чорних сторін білосвіту ... інші види відкриваються для нього* (СТ, 247); *хмар завітлий білосад* (СТ, 260). Основна семантична модель таких неоексем – «ознака + об'єкт», пор.: *чорноптах < чорний птах, чорноліс < чорний ліс, чорношлях < чорний шлях, чорнодоля < чорна доля, біловоди < білі води, білокість < біла кість, білопіна < біла піна, білоріг < білий ріг, білосвіт < білий світ, білосад < білий сад* та прикметників (*чорнорукий < чорні руки, білостеблій < біле стебло, біловорсий < білий ворс, білотінний < біла тінь*).

Традиційним для української словесності є позитивне зображення, оцінювання якостей людини, предметів, явищ за допомогою кольорономенів *золотий* та *срібний*. Ця

закономірність переконливо відбита й у поетичній словотворчості І. Калинця, зокрема у творенні складних епітетних характеристик: *з мене не витрясуть / ані краплі золотоморя* (ТА, 114); *зійдуть рибки срібнопері / понад самий берег* (СТ, 64); *видибай най Сподарю срібноусий / ... / з мулкового дна / Великоріки* (ТА, 134); *срібновежі марева молодості* (СТ, 362); *слухайте проповідь / золотовустого сонця* (СТ, 38); *хмари злотопінні / в бистрінь влилися гомінку* (ТА, 21); *Врешті сталося те, що статися мусило, / що було мовлено золотуосто у снах* (СТ, 88). Основна семантична модель таких неолексем – «ознака + об'єкт»: *золотоморе* < *золоте море*; *срібноперий* < *срібне перо*; *срібновежий* < *срібна вежа*; *золотовусте* < *золоті вуста*; *злотопінний* < *золота піна* тощо.

АЛН із колірними компонентами *зелений, рожевий* у поезії І. Калинця епізодичні. Вони творять конкретні зорові образи (*зеленолезий, рожевоустий*) й емоційно-образні характеристики (*зеленогорбий*): *ти мене то підносиш, то нищиш, / спалюєш на зеленолезих ватрищах трав* (СТ, 86); *книги мудрості ченців / зеленогорбого Печерська* (СТ, 33); *одна тільки незв'яла згадка / рожевуста Сафо* (СТ, 386).

Продуктивність семантичної моделі «ознака + об'єкт» підтверджують зафіксовані в текстах І. Калинця авторські неолексеми: а) з фольклорно маркованими препозитивними компонентами **бистро-, ясно-, вольно-**: *Роде мій, ясновісна свічо на всю Україну!* (СТ, 162); *попід літо, попід осінь / бистрозоро, ясноперо / всі птахи змагають в ірій* (СТ, 313); *дика рожо / заздрю твоєму цвітінню / у вольнополі* (ТА, 39); б) з препозитивним компонентом **диво-**: *спинися побіля дивовежого города* (ТА, 184); *а вулиця рухливе поле дивоквітів* (СТ, 245); *свіжі квіти разом із дивоптахами / зогрівають веселунку піч* (ТА, 106); в) із препозитивними компонентами – носіями сем 'смак', 'запах': *і звідси гіркоцвіт – гіркоцвіт і звідти* (ТА, 29); *хай гіркозілля їм у неперерванець і місяць-медовець* (ТА, 24); г) із препозитивними компонентами – носіями семи 'тривалість': *Довгоніччю осяює сумний віри*

(ТА, 61); *Минуться довгострасні пости.* / У дружнім колі за столом / Згадаємо гуцульські тости (СТ, 281).

Як мововияви сучасної поетико-словотвірної норми сприймаються АЛН із компонентами-соматизмами (**голова, лице, очі, уста** та ін.) у пре- та постпозиції. Новотвори цієї групи різноманітні за стилістичними функціями. Вони побутують як назви конкретних фізичних ознак, що сприймаються візуально (*рожевоуста Сафо, калиноуста Лада*), характерологічних ознак (*головокрут, стулиуст*), як елементи метафори (*огненноязикий знак, єдиновустий народ*): *головокрут, головочадь* – / мак-стояк (ТА, 23); *незв'яла згадка / рожевоуста Сафо* (СТ, 386); *стулиуст, позмії і вовкобій* (ТА, 23); *Наді мною калиноуста Лада / схилилась вишневою калиною* (ТА, 76); *майорять / слова єдиновустого народу* (ТА, 83). Загалом за цим структурно-семантичним типом активно утворюються іменники й прикметники (дієслова та прислівники – тільки епізодично). Їхній зміст й експресія мотивовані ускладнено-асоціативною образністю і підтверджують думку С. Єрмоленко про те, що «письменник за допомогою мовних засобів відображає світ крізь призму своєї діяльності, суспільного та індивідуального досвіду ... Тому виявлення конститuentів індивідуальної художньої творчості сприяє створенню індивідуальних мовних картин світу» [3, с. 306].

Багато зафіксованих у текстах І. Калинця новотворів-комполитів створені за аналогією до узуальних слів. Показове з цього погляду словоскладання з використанням твірних елементів **сонце, вітер, небо**. Зокрема, за зразком відомого завдяки популярній пісні В. Івасюка поетизму *водограй* утворена семантично містка авторська номінація *вітрограй*: *Звідки дзвінкий, звідки звинний / серед вітру вітрограй?* (СТ, 155). Так само зразком для творення АЛН **землекрай** стала узуальна поетично маркована лексема **небокрай**. Їх словотвірну близькість увиразнено в суміжно-контекстній позиції: *Звідкіля мені у віно / землекрай і небокрай* (ТА, 155).

Виразні кореляти в узуальному словнику має неолексема **сонцепад** (*всі саги запрудив / аж до краю землі / сонцепаду*).

Наявність у структурі цього композита твірного елемента **-пад** споріднює його з поетизмом **зорепад**. При цьому, незважаючи на спільність словотвірної моделі, елемент *-пад* є носієм різної семантики: **зорепад** – «падиння великої кількості метеорів» [СУМ III, 687]), **сонцепад** – оказіональна назва лінії заходу сонця.

Дослідження структурно-семантичних різновидів складних прикметникових АЛН з урахуванням смислових відношень між твірними компонентами дає підстави акцентувати два основні типи: «ознака + ознака» *гама барв медовосонна* (СТ, 82); *осиротіли подніпровські горби високорівні* (СТ, 79) та «ознака + об'єкт» (*гряде кінець у світлі мучеництва / живосвіте* (ТА, 72); *йди мужній / у скіфські сніги / в гологори і пуцу* (ТА, 30); *лучна трава... / місцем поступилася / поганській лепесі / довгомецій* (ТА, 36); [іскринки] *вже надто в подобі на світляків зимнокрилик* (СТ, 245).

Компонентно наповнений тематичний мікрокорпус АЛН І. Калинця формують оказіональні назви осіб (НО). В основу їх творення покладено різні кваліфікативні ознаки: рід / вид занять, ситуативно здійснювані дії (*нас водять блуд оводи / через ліси та води* (СТ, 66); *царівна нездужає / всі зіллярі оглядали / ради не дали* (СТ, 384); *був собі хлопчик – наколіногочик* (СТ, 295); *був у нього братик – нарверігнатик* (СТ, 295); *була в нього бабуся – похатікручуся* (СТ, 295), особливості зовнішнього вигляду (*доісторичну ягілку мови / мені милосердний білодід / залишив ласкаво* (СТ, 101), особливості поведінки, характеру, звичок тощо (*Покірливець – як папірець: / звідки повіне – повинеться* (КСАН, 352); *Ніколи я не умирайло* (КСАН, 457); *Скільки обережних обережників* (ТА, 103); *заспівалося / на один глас... / хамеліончуки із-за кафедр / і собі дишкантами* (СТ, 187); *Поza очі лиховістять: / ота чужоложка, ота ласолежниця, / оте лежидащо* (СТ, 90), походження, родинні зв'язки (*пішов юнак світ за очі / шукати сумну місяцівну; / або місяцівна, або ніхто* (КСАН, 279); *звіздує за звіздариком / дукач за дукачівною* (КСАН, 196); *Пливе Дріма*

аж до Криму / та й через Дрімоту: / позіхають **дрімайлики** (ТА, 21); сідали **погибайлики** в горіхові сідельця (КСАН, 349); відгородили дома і стайні... / від **кливоока** від **кливоуста** (ТА, 103). Важливо наголосити, що значення таких авторських НО здебільшого прозоре, легко прочитуване.

Для творення НО освоєно також словотвірний потенціал числівника **сім**: зійшли **семигоряни** із семи гір: / **Семилінько** **Спанько** / **Семипокоренко** **Боязкий**, / **Семилакімець** **Неситий** / **Семисловоблуд** **Відступник** / **Семизазрець** **зависний** / **Семиперекинчик** **потурнак** (ТА, 145). Їхня оцінна семантика переважає над номінативністю, оскільки основна функція препозитивного числівникового елемента **сім** – гіперболізація і водночас міфологізація значення, закладеного в другій твірній основі. Таке емоційне виділення певної ознаки, предмета, явища чи дії за допомогою числівника *сім* у складі композитів належить до традиційно-поетичних. Отже, названі вище НО підтримують тяглість художньої неологічної норми. Їх естетичний зміст і значущість для історії розвитку художнього стилю визначає те, що вони «хоч і не прижилися в національній мовно-поетичній практиці і не зафіксовані у словниках (крім спеціалізованих індексів та покажчиків авторського слововживання), однак є знаковими з погляду креативних шукань» [5, с. 19].

Специфічна ідіостильова норма текстотворення І. Калинця – гіпертрофоване нанизування АЛН у межах контексту: *вже весник – / скоровість: / і скоро зріст / і лозовість; головокрут, / головочадь – / мак-стояк / ... стоножень, безбородь / І молодило-обмолодь; Упиймо мороку / поплічко-козачко, / щоб пістряво оку / й під очима значко; За шпарчистим кроком / і спражно, і спечно / під бутляним боком / козаку безпечно.*

Зафіксовано також оригінальні парні структури, в яких перший компонент – узуальна лексема, другий – спільнокореневий із нею АЛН (*дорога-дзвенидорога, ворота-дзвениворота*), один із компонентів прикладкової структури є АЛН (*зілля-журилля, діволюбка-погибель, чорноворонь-*

свашечка, солодич-сльоза, хміль-любіль), обидва компоненти прикладкової структури є АЛН (квилля-тужилля, *посоняг-сонцевіт*), АЛН є одним із компонентів структури паронімічної атракції (*два півники*, / *Два співники* / *На стеблинах сиділи* (КСАН, 424); *навколо любування / зело зацвітає: / що і звідси горицвіт* – *горицвіт і звідти / що і звідси гіркоцвіт* – *гіркоцвіт і звідти* (ТА, 29); *Будь сміливіший, медовусе, медовусте мій клятий* (СТ, 125).

У текстах І. Калинця спостерігаємо численні АЛН, які мають аналоги в мовостиллях інших авторів. Г. Сюта підкреслює цитатний характер таких одиниць: «референціюючи до конкретного ідіостиллю (як індивідуальної креативної системи) чи відомого прецедентного тексту, за умови збіжності культурного досвіду, інтелектуально-естетичних горизонтів автора і читача ідентифікуються як одиниці цього стилю / тексту, а отже, впізнаються як цитати» [5, с. 136]. Зокрема, у розглядуваних віршових текстах упізнаваними залишаються АЛН П. Тичини (*оплетений виноградною лозою аркодушний стояк* (СТ, 180); *відгородили доли і стайні / мучними хрестами на дверях / від кривоока від кривоуста / що нишпорять на чорнокриллі* (ТА, 103), також окремі АЛН П. Воронька, Б.-І. Антонича, М. Бажана, Г. Чубая, І. Світличного: *свіжі квіти разом із дивоптахами / зогрівають веселунку піч* (ТА, 106) // *Точім із нього бурі буйновійні, / пускаймо дивоптахом із руки* (Г. Чубай); *у білопіллі / біла панія на білокість важить* (ТА, 113) // *довкіл на сотні верст / Сніжне білопілля* (П. Воронько); *лізуть, лізуть чорнорукі / лезом шаблюки* (ТА, 118) // *Цей бідний люд, юрба ця чорнорука – вони в мені* (М. Бажан); *з мене не витрясуть / ані краплі золотоморя* (ТА, 26) // *Пор.: приїхали посли з золотоморя* (Б.-І. Антонич); *ніч самогвалтів / тих / що повертаються / до ліжок односпальних і двоспальних* (СТ, 125); *ніч самогвалтів знайомих поетів* (СТ, 125) // *за оргії самогвалтів, за кайфи саморозп'ять / Я честі свою твердиню ... не здам і на п'ядь* (І. Світличний).

Висновки та перспективи дослідження. Проаналізовані структурні типи, семантика й контекстна прагматика АЛН як

одиниць поетичного словника І. Калинця поглиблюють уявлення про закономірності розвитку поетичної мови другої половини ХХ ст., до якої хронологічно належав поет. Подальше вивчення семантичних, дериваційних, функціонально-прагматичних параметрів АЛН у цьому сегменті української словесності забезпечить цілісне уявлення про тенденції та закономірності оновлення національного поетичного словника в широкому контексті історії літературної мови.

Список умовних скорочень

КСАН: Короткий словник авторських неологізмів в українській поезії ХХ століття. Г. М. Вокальчук. *Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект)*. Рівне, 2004. С. 94–524.

СТ: Калинець І. Слово триваюче. Харків : Фоліо, 1997. 542 с.

ТА: Калинець І. Тринадцять алогій. Київ : Рад. письменник, 1991. 224 с.

Бібліографічні посилання

1. Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів ХХ століття. Острог : НУ «Острозька академія», 2008. 536 с.
2. Григорьев В. П. Поэтика слова. Москва : Наука, 1979. 343 с.
3. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (Стилістика та культура мови). Київ : Довіра, 1999. 434 с.
4. Сюта Г. М. Мовні інновації в українській поезії шістдесятників та членів Нью-Йоркської групи : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1995. 16 с.
5. Сюта Г. М. Цитатний тезаурус української поетичної мови ХХ століття. Київ : КММ, 2017. 384 с.
6. Тимочко О. Словник авторських лексичних новотворів І. Калинця. *Словотворчість шістдесятників: Василь Стус, Ігор Калинець, Іван Світличний, Григорій Чубай*. Рівне, Острог, 2010. С. 426–450.

УДК 81'373.4

Н. Ш. Мамедов
Азербайджанская Республика, Баку

СВЯЗНЫЙ ТЕКСТ И СМЫСЛОВОЕ РАЗВЕРТЫВАНИЕ КОММУНИКАЦИИ

В статье рассматривается текст как целое речевое произведение, которое мыслится только через понятие связности. Одним из существенных признаков связности текста является актуальное членение. По мнению автора, текст состоит из предложений, находящихся между собой в определенных тема/рематических отношениях, которые передают определенное коммуникативное задание. Текст представляет собой последовательность предложений, объединенных темой и ремой, а также совокупность сложных синтаксических целых (ССЦ), находящихся между собой в определенных отношениях и передающих то или иное коммуникативное задание.

Автор доказывает, что тема/рематическое отношение – универсальный способ смыслового развертывания речевой коммуникации. Под смысловой организацией текста понимается такое построение текста, которое наилучшим образом выражает его информативное содержание. Отношение между темой и ремой включает два смысловых процесса: порождение ремы на основе темы и трансформацию ремы предыдущей коммуникативной единицы в тему последующей. В их совокупности оба процесса образуют тема/рематические взаимопереходы, что свидетельствует об организующей роли актуального членения в тексте.

Ключевые слова: связный текст, сложное синтаксическое целое, предложение, смысловая структура высказывания, коммуникативная единица, тема/рематические отношения, информационное преобразование.

У статті розглянуто текст як цілісний мовленнєвий твір, який уявляють тільки через поняття зв'язаності. Однією з